

Â yé 7 sô â baba na mama alingbi ti inga na ndô tènè ti surungo ndô ti maboko teti COVID-19

1. Alingbi a sürü ndô ti maboko ti â moléngé.

Kobéla ti COVID-19 a yeke sioni mingi a hon ti tongana a sürü ndô ti maboko ti mo. Adé i inga pèpè tongana nyen si kobéla ti COVID-19 alingbi ti sara sioni na â kété moléngé na yâ ti yongoro ngoye. Â kété moléngé a fa sô â nzörökö ti "COVID sô a ninga" a sara sioni na ala na yâ ti â tambûla ti ala ti lâ na lâ na péko ti â yénga ti warango kobéla ti COVID-19¹. COVID-19 a yeke na ngoye sô na popo ti â gunda ti â kobéla 10 sô a fâ â moléngé na kodro sésé ti Amerika, na ½ ti â maséka sô a gbandi ala na dänganga na a hunda ti mü na ala â gbâa ti yoro². Â pourcentage 30% ti â moléngé sô a gbandi ala na dänganga teti COVID-19 a wara â mbumbusè yoro pèpè³.

2. Surungo ndô ti maboko ni a yeke na loro pèpè.

Â kota wandara na ndô ti dunia mobimba a sara â kota kusala na ndô ti â kodé sô teti agbâ ti ngü mingi. Adé a uru ndô ti mbéni kapa ti sédouti na ngoye ti lèkèrèngö â yoro ti surungo ndô ti maboko teti COVID-19 pèpè-gî â kapa ti häkängö â yoro na â ndökua-nga na â kapa ti tärängö â yoro ni na yâ ti â ndökua ti séni kwè a mü péko ti è kapa sô tongana ti â mbéni â tanga ti surungo ndô ti maboko nga. Â mbéti sangö ti â ndökua ti tärängö â yoro nga na ti yoro sô a zia na tère ti a zo a fa sô â yoro ti surungo ndô ti maboko ti a zo a yeke nzoni. Â wandara a manda yé na ndô â yoro ti surungo ndô ti maboko teti sô â kutu ngbangbo ti a zo mingi a yéda ti sala kusala séngé séngé ti tara â yoro ni na yâ ti â ndökua ti séni- a hon kwè ti kou â ngü mingi ti wara gbâ ti a zo kozoni si a tara â yoro ni na tère ti ala.

3. Â kété kpalé ti péko ti surungo ndô ti maboko a yeke séngé.

Moléngé ti mo alingbi ti wara â kété nzörökö na péko ti surungo ndô ti maboko ti lo, tongana wâ ti tère, sôngo ti yâ ti tère, sôngo li, wokongo tère, ouala soukoungo ti ndö sô a kpo mo dä. Sô a yeke ka lakwè tongaso na péko ti è surungo ndô ti maboko kwè, na sô a yé ti tènè tère ti mo a tonda ti manda tiringo bira na â kobéla. Â sioni kota kpalé ti péko ti surungo ndô ti maboko â yeke dä kirikiri pèpè. Pasa ti mo ti warango kota kpalé ti kobéla ti COVID-19 a kono a hon pasa ti wara â sioni kota kpalé ti kobéla na légé ti surungo ndô ti maboko ti mo.

4. Â kpalé ti péko ti surungo ndô ti maboko sô a ninga mingi, tongana kpalé ti dungo moléngé ouala ti toukoungo ti ngô, a yeke dä pèpè.

Tongana mo bi lè ti mo na ndô ti â mbaé ti surungo ndô ti maboko ti a zo, â kpalé ti péko ti surungo ndô ti maboko sô a ninga mingi a tonda ni mbrimbri na yénga 6 na péko ti surungo ndô ti maboko ti a zo ni. A yeke tongaso si ndökua ti FDA a hounda ti tongana a kou lango 60 na péko ti tärängö â yoro ni na yâ ti â ndökua séni kozö si alingbi ti mü yanga ti sürü ndô ti maboko ti a zo na ni.

Kutu ti â wali mingi a wara surungo ndô ti maboko na ngoye sô ala yéké na ngô ouala ala mü ngô na péko ti surungo ndô ti maboko ti ala. Â sangö⁴ a fa sô â surungo ndô ti maboko teti COVID-19 alingbi ti kanga légé ti dungo moléngé pèpè, ouala boubâ ngô na yâ ti wali pèpè, ouala nga alingbi ti ga na â mbéni kpalé na tère ti â mama ti ngô nga na ngoye ti dungo â moléngé pèpè. Biani, i ba â gbâ ti mama ti ngô a wara kobéla ti COVID-19 na ala bā pasi mingi na légé ti makongo ti kobéla sô⁵.

1 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7927578/>

2 [https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/70/wr/mm7023e1.htm?s_cid=mm7023e1_w%20\[cdc.gov\]](https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/70/wr/mm7023e1.htm?s_cid=mm7023e1_w%20[cdc.gov])

3 <https://yourlocalepidemiologist.substack.com/p/pediatric-vaccines-top-8-parental>

4 <https://www.acog.org/news/news-releases/2021/07/acog-smfm-recommend-covid-19-vaccination-for-pregnant-individuals>

5 <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/vaccines/recommendations/pregnancy.html>

5. Yoro ti surungo na ndô ti maboko ni a yeke TAÂ ngangu.

Tärängö yoro ti surungo ndô ti maboko na yâ ti â ndôkua ti séni a fa sô yoro ti surungo ndô ti maboko teti COVID-19 a yeke na ngangu na pourcentage 90 ti si na 100% na tërè ti â moléngé sô ngü ti ala a londo na 5 ti si na 15 ndali ti ala wara makongo ti kobéla sô⁶. Moléngé ôko adé a wara kpalé ti kota kobéla pèpè na péko ti kapa ti tärängö yoro ti COVID-19. Yoro ti surungo ndô ti maboko ni a tiri bira na â nzörökô ti kobéla, a kanga légé na kangbingo kobéla na a zo,⁷ na alingbi ti lèkèrè séni⁸ ti a zo sô a yeke ba pasi na â kpalé ti péko ti surungo ndô ti maboko teti COVID-19 sô a ninga mingi. Surungo ndô ti maboko nga a sara si ngangu ti kobéla a kiri kété na yongo ti kobéla ni a kiri ndurü teti â mbéni a zo sô a wara kobéla ti COVID-19 na tërè ti ala na péko ti surungo ndô ti maboko ti ala⁹.

6. Atâa si moléngé ti mo a wara kobéla ti COVID-19 kozô, alingbi a sürü ndô ti maboko ti lo.

Alingbi a sürü ndô ti maboko ti moléngé ti mo, atâa si adé lo ti kobéla na légé makongo ti kobéla sô kozô pèpè. Â mandangö yé¹⁰ a fa sô surungo ndô ti maboko ni a mü légé na tërè ti mo ti tiri bira na kobéla ni (a hon ti sô si tërè ti mo mvéni si a tiri bira) na â kobéla ni nga na â mbéni nzörökô ti kobéla ndé nga. Surungo ndô ti maboko alingbi ti mü légé na moléngé ti mo si lo lingbi ti wara kobéla ni mbéni pèpè.

7. Â yoro ti mRNA ti surungo ndô ti maboko teti COVID-19 a gbian ADN ti mo pèpè.

Â mbéni yé a yeke da â yoro ti surungo ndô ti maboko ti mRNA alingbi PÈPÈ ti sara:¹¹

- mRNA alingbi pèpè ti gbian ADN ti mo
- mRNA alingbi ti li na yâ ti tërè ti gué na ndö sô ADN ti mo a yeke dä pèpè (a iri ni nucleus)
- mRNA alingbi ti gbian tërè ti lo ti ga ADN pèpè

mRNA a wôko mingi a lo girisa hiô na yâ ti tërè ti mo. Â yé ti yâ ni alingbi ti ngbâ na yâ ti tërè ti mo pèpè na ala lingbi ngbana fini na yâ ti tërè ti mo pèpè, ala wôko, na mbagé ti tërè ti makongo ti kobéla ni sô alingbi ti sala ngangu pèpè alingbi ti ngbâ na yâ ti tërè ti mo na â ga na mo â mbéni kpalé na yâ ti fini ti mo¹².

6 <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/vaccines/recommendations/children-teens.html>

7 <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/science/science-briefs/fully-vaccinated-people.html>

8 <https://www.yalemedicine.org/news/vaccines-long-covid>

9 <https://www.cdc.gov/media/releases/2021/p0607-mrna-reduce-risks.html>

10 <https://yourlocalepidemiologist.substack.com/p/vaccine-for-5-11-year-olds-acip-cliff>

11 <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/vaccines/different-vaccines/mrna.html>

12 <https://yourlocalepidemiologist.substack.com/p/pediatric-vaccines-top-8-parental>